

Alþingi
Erindi nr. þ 138/1789
komudagur 23.4.2010

Nefndarsvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

9. apr. 2010

Slysavarnafélagið Landsbjörg gerir eftirfarandi athugasemdir til umhverfisnefndar við frumvarp til laga um brunavarnir.

Í Umsögn sem félagið sendi frá sér 3. apríl 2008 gerði félagið athugasemdir við 11. og 16. grein í frumvarpi til laga um brunavarnir.

Í greinagerð sem fylgir lögnum í dag þá kemur fram að tekið er tillit til okkar athugasemda varðandi þegar átt er við björgun úr fastklemmdu föli úr mannvirkjun þá er eingöngu átt við aðkomu slökkviliðs með sérhæfðan búnað svokallaðar klippur og glennur sem notaðar eru t.d. við björgun fólks úr bifreiðum eftir umferðaslys.

Í 16. grein laganna kemur fram að slökkviliðsstjóri stjórnar björgun á fastklemmdu fólki úr mannvirkjum. Teljum við að hlutverk slökkviliðsstjóra vera eingöngu tæknileg stjórnun á sýnum mannskap og að hin eiginlega stjórnun væri á höndum vettvangsstjóra sem skipaður væri af lögreglu en á ábyrgð hennar fer fram heildarstjórnun slíkra atburða.

Eftirfarandi er umsögn Slysavarnafélagsins Landsbjargar frá 3.apríl 2008.

Slysavarnafélagið Landsbjörg hefur verið leiðandi í rústabjörgun á Íslandi og hefur tekið virkan þátt í framþróun bæði hér á landi og erlendis. SL hefur frá upphafi verið aðili að INSARAG sem eru regnhlífasamtök alþjóða rústabjörgunarveita sem starfa innan Sameinuðu þjóðanna.

Slysavarnafélagið Landsbjörg rekur í dag mjög öfluga alþjóðabjörgunarveit sem var stofnuð 1999 með samkomulagi Slysavarnafélagsins Landsbjargar, Utanríkisráðuneytisins og Dómsmálaráðuneytisins. Alþjóðasveitin er á viðbragðslista Íslensku friðargæslunnar. Sveitin fór í sitt fyrsta útkall árið 1999 þegar að hún fór til Tyrklands í kjölfar jarðskjálftanna sem urðu þar en þá létust meira en 18 þúsund manns. Árið 2003 fór sveitin til Alsír í kjölfar jarðskjálfta þar og í byrjun árs 2004 var farið til Marokkó. Auk þess fóru fjórir félagar úr ÍA í sjúkraflug til Tælands í byrjun árs 2005 eftir flóðin í Indónesíu. Eftir hryðjuverkaárásirnar í Bandaríkjunum og fellibylinn Katrínu var sveitin sett í viðbragðstöðu.

Sveitin er aðallega byggð upp sem rústabjörgunarveit og starfar samkvæmt þeim stöðlum sem samþykktir eru af INSARAG. Hún hefur aðsetur í húsnæði á Keflavíkurlflugvelli og er grunnbúnaður hennar geymdur þar. Í sveitinni eru björgunarmenn sem hafa sérhæft sig í rústabjörgun, lækni, brádataeknar, sérfræðingar í eiturefnum, fyrstuhjálpar- og fjarskiptamenn. Búnaður sveitarinnar vegur allt að 5 tonnum en það fer eftir þeim verkefnum sem sveitin er að fara í hverju sinni. Gert er ráð fyrir að sveitin geti starfað án utankomandi aðstoðar í 10-14 daga.

Björgunarsveitir um allt land hafa lagt mikið kapp í að vera sem best undir það búnað til bregðast við allskyns vá og er rústabjörgun stór þáttur í því. Fyrir nokkrum árum þá lét Slysavarnafélagið Landsbjörg framleiða sérstakar rústabjörgunarkerrur með þeim grunnbúnaði sem til þarf og dreifði þeim um landið til björgunarsveita.

Björgunarsveitin Ársæll og Hjálparsveit skáta í Kópavogi hafa undanfarin ár starfrækt rústabjörgunarlopa sem hafa verið máttastólpar íslensku alþjóðasveitarinnar. Þar hafa menn verið mjög framanlega í tæknilegri leit í rústum með myndavélum og hlustunartækjum sem eru þau einu sinnar tegundar hér á landi.

Á Austurlandi er rekin sameiginleg rústabjörgunarsveit björgunarsveita undir nafninu Rústabjörgunarsveit Austurlands. Markmið rústabjörgunarsveitarinnar á Austurlandi er að geta brugðist við ef til rústabjargana kæmi og fram hefur farið þjálfun og menntun á mannskap samkvæmt þeim staðli sem getið er um hér að ofan.

Á Dalvík er rekinn öflugur rústabjörgunarlopur af björgunarsveitinni á Dalvík og hefur hún undanfarin ár menntað og þjálfað sitt fólk og komið sér upp búnaði. Einnig hefur sveitin, ásamt rústabjörgunarsveit Austurlands, verið í samstarfi við rústasveitir í Eistlandi þar sem hún hefur sótt sér þekkingu og þjálfun.

Grunnþjálfun björgunarmanna

Grunnþjálfun björgunarsveitafólks í rústabjörgun er 20 klst. námskeið sem fjallar um alla helstu þætti rústabjörgunar. Námskeiðið er bæði bóklegt og verklegt og m.a. er fjallað um hvar og hvenær er líklegt að þurfa á rústabjörgun að halda, hættur og öryggisreglur í rústum, almenna leit, útbúnað, styrkingar og stífingar og fyrstu hjálp í rústum.

Fagnám

Fyrir þá sem vilja mennta sig frekar í rústabjörgun er boðið upp á 40 klst. fagnámskeið í rústabjörgun þar sem kafað er enn dýpra í efnið og þátttakendur búnir undir að geta tekið að sér stjórnunarhlutverk í rústabjörgun. Í þjálfunarbúðum Slysavarnafélagsins Landsbjargar á Gufuskálum hefur skólinn æfingaaðstöðu á heimsmaelikvarða til að æfa björgun úr rústum og þröngum rýmum þar sem hundraðir björgunarsveitafólks hefur fengið þjálfun í leit og björgun við erfiðar aðstæður. Einnig stendur Björgunarskólinn reglulega fyrir sérnámskeiðum í ákveðnum greinum rústabjörgunar og leitar með erlendum leiðbeinendum auk námsferða erlendis. Leiðbeinendur skólans í rústabjörgun koma flestir úr Íslensku alþjóðasveitinni og hafa mikla þekkingu og reynslu í sínu fagi. Skólinn hefur gefið út bækur á sviði rústabjörgunar og stöðugt er unnið í frekari uppbyggingu námsins. Um 500 björgunarsveitarmenn hafa hlotið grunnþjálfun í rústabjörgun og um 40 hlotið frekari þjálfun í þessum efnum og geta talist til sérfræðinga í þessum efnum.

Eins og komið hefur fram hér að ofan þá hafa björgunarsveitirnar sinnt þessu verkefni og teljum við þær fullfærar til að gera það áfram. Ef rústabjörgun verður sett í hendur slökkviliða er hætt á að sveitirnar hætti að sinna því verkefni en Slysavarnafélagið Landsbjörg telur að mikilvægt sé að viðhalda þeirri kunnáttu og reynslu sem er þegar til staðar í björgunarsveitunum. Ef snjóflóð fellur í byggð, stór jarðskjálfti verður á landinu eða aðrir þeir atburðir af slíkri stærðargráðu þarf mikinn mannskap með þekkingu og kunnáttu. Þann mannskap er að finna hjá björgunarsveitum. Félagið leggur því til að hið opinbera styrki frekar það starf sem fyrir er hjá björgunarsveitunum en þar er þekkingin og mannskapur til að takast við þau stóru áföll sem dunið geta á Íslandi.

Lagt er til eftirfarandi breytingar á frumvarpinu:

11. grein- Starfsemi slökkviliða

Við teljum að það eigi ekki að vera hlutverk slökkviliða að bjarga fastklemmdu fólki úr mannvirkjum, það teljum við vera hlutverk björgunarsveitanna og hafa þær sinnt því starfi og verið leiðandi um árabíl. Í ljósi reynslu björgunarsveitanna á þessum verkefnum og bolmagni þeirra til að sinna erfiðum aðgerðum hvar sem er á landinu leggur Slysavarnafélagið Landsbjörg því til að orðið mannvirki verði tekið út úr 11. grein frumvarpsins.

16. grein- Skyldur slökkviliðsstjóra.

Mikilvægt er að vettvangsstjórnun sé markviss og skýr. 16. grein frumvarpsins gerir ráð fyrir að slökkviliðsstjóri sé stjórnandi aðgerða í rústabjörgun og umferðaslysum þar sem klippur þarf til að bjarga fólki. Á vettvangi verða þá komnir tveir stjórnendur, vettvangsstjóri lögreglu og slökkviliðsstjóri. Það er tillaga félagsins að björgun fastklemmds fólks úr bílum verði hlutverk slökkviliða en stjórnun þeirrar vinnu lúti stjórnun vettvangsstjóra, þ.e. að þar fari heildarstjórnun fram.

Það vekur furðu Slysavarnafélagsins Landsbjargar að ekki hafi verið tekið tillit til sjónarmiða félagsins sem varðar 16. grein en hún er óbreytt. Ljóst er að verði þessu ákvæði ekki breytt er hætt á því að þetta veiki starf björgunarsveita sjálfbodaliða á sviði björgunar úr húsarústum. Það myndi hafa áhrif á björgunargetu í almannavarnaástandi og draga úr öryggi almennings. Grundvöllur á rekstri alþjóðabjörgunarsveitar Slysavarnafélagsins Landsbjargar sem eftirminnilega fór til björgunarstarfa á Haiti í byrjun árs 2010 myndi að öllum líkindum breyta verði ofangreindri grein ekki breytt. Fulltrúar félagsins eru tilbúnir að mæta á fund nefndarinnar til að ræða athugasemdir félagsins frekar.

Gunnar Stefánsson
Sviðstjóri Björgunarsviðs